TEOZOFIJA

GOD. I VII. 1927. BROJ 1.

I. TEOZOFIJA I MISIJA TEOZOFSKOG DRUŠTVA

UVOD.

Izlazeći ovim našim listom pred javnost, željeli bismo, da u ovom prvom njegovom broju donesemo u granicama mogućnosti s jedne strane kratki prikaz osnovnog naučanja Teozofije, a s druge strane kratki pregled o postanku i dosadašnjem razvitku Teozofskog Društva, kao i o njegovoj misiji u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Držimo, da je to potrebno zato, jer će taj list jamačno doći u ruke mnogima, koji o Teozofiji i o Teozofskom Društvu nisu do sada u opće ništa čuli ili opet takovima, koji su s raznih nekompetentnih strana bili krivo informirani, te zato o jednom i drugom imaju pogrješno mišljenje.

Kad ćemo govoriti o postanku i misiji Teozofskog Društva, iznijet ćemo radi potpunosti izvještaja, kao i radi zanimivosti i nedogledne važnosti same stvari, jednu činjenicu, koja će se mnogima, koji se ne mogu osloboditi materijalističnog naziranja o svijetu, činiti nevjerovatnom, nemogućom, dakle i neistinitom. To ne će biti jedini takav slučaj, naprotiv, budući je jedan od glavnih ciljeva Teozofskog Društva, da istražuje i proučava neobjašnjene zakone prirode i latentne moći u čovjeka, to će neupućeni čitatelj ne samo u ovom listu, nego i u ostaloj bogatoj teozofskoj literaturi često naići na stvari i tvrdnje, koje će mu se činiti ne samo nevjerovatnim i nemogućim, nego možda pače i smješnim, glupim i apsurdnim. To napose vrijedi za sve one rezultate istraživanja i proučavanja, koji se odnose na područja svijeta i života, u kojima vladaju drugačije forme prirodni zakoni, nego u ovom fizičkom svijetu, a koja nama, prosječnim ljudima današnjeg doba, nisu neposredno pristupačna i to zato, jer nemamo zato potrebnih ćutila.

Mi to sve dobro znamo, pa jer nam je stalo do toga, da ovakve stvari ne bi zbunile naše čitatelje, niti ih dovele do krivih zaključaka ili ih odbile od samog predmeta, mi ih ovime već unapred upozorujemo na to, moleći ih, da prigodom čitanja našeg lista, kao i ostalih teozofskih djela uvaže slijedeće:

1. Sva naučanja Teozofije, ma kako ona izgledala smješna, glupa ili nemoguća, rezultat su strogo egzaktnog proučavanja i baziraju na

isto takovoj znanstvenoj spremi i osobnom poštenju, kao i sva ostala naučanja znanosti.

2. Jedna od zadaća Teozofskog Društva i teozofske literature, kao i ovog našeg lista jest, da što šire krugove čitavog čovječanstva upozna s tim novim, do sada nepoznatim činjenicama, da pruži i iznese sve, što je potrebno za njihovo razumijevanje i da onomu, koji se pobliže za njih zanima, pokaže put i način, kojim se svatko može o njihovoj istinitosti osobno uvjeriti. Dosljedno tomu mi ćemo u našem listu sukcesivno donašati sva najvažnija naučanja Teozofije i nastojati, da ih — u koliko će nam raspoloživi prostor to dozvoljavati — rastumačimo i svestrano obradimo;... u koliko nam pak to ne bi bilo moguće, uputit ćemo naše čitatelje na literaturu, u kojoj će moći o svakom pojedinom pitanju naći najiscrpljivije informacije.

Pošto je medjutim kompleks tih pitanja preogroman, da bismo ga mogli u jednom broju ili u jednom godištu iznijeti i dolično obraditi, to molimo naše čitatelje, da se ili strpe, dok na pojedina pitanja dodje red ili da se u svakom slučaju, kad se namjere na kakvu nevjerovatnu ili nerazumljivu stvar, izravno obrate na naše Društvo, koje će im najpripravnije dati svako potrebno razjašnjenje, pozajmiti im odgovarajuća djela iz svoje biblioteke ili ih uputiti na odnosna djela svjetske, a napose teozofske literature,

Toliko za uvod i da se predusretne svakom eventualnom nesporazumu.

OSVRT NA PROŠLOST.

Teozofsko Društvo je osnovano u New Yorku god. 1875 po Ruskinji Heleni Petrovnoj Blavatsky i Amerikancu Henry Steele Olcott-u sa misijom, da ljudima objavi naučanja Teozofije, te time unapredi i pospješi razvitak čovječanstva i pripravi ga za velike dogadjaje, koji se imaju u najskorije vrijeme da dogode.

Tu misiju nije Teozofsko Društvo samo sebi odredilo, nego ju je dobilo od jedne izvjesne okultne oblasti, koju sačinjavaju bića, koja su se u svojem razvitku uzdigla daleko iznad nas običnih ljudi, koji čuvaju Teozofiju ili Prastaru Božansku Mudrost i kojima je povjerena uprava nad svim, što se dogadja na ovom našem planetu.

Ne spada u okvir onoga, što je odredjeno za sadržaj ovog našeg prvog broja, da se pobliže pozabavimo ovim nesumnjivo zanimivim i važnim pitanjem o okultnoj upravi svijeta i o egzistenciji takvih uzvišenih i savršenih bića, što će za mnoge čitatelje biti nešto posve novoga, a mnogima će se jamačno činiti i nevjerovatnim i neistinitim. Budući međutim ova stvar ima, koliko za Teozofiju, toliko i za Teozofsko Društvo, veliku važnost i značenje, to će o njoj doskoro biti opširno govora, te će tom prilikom biti izneseno sve, što je za njeno ispravno razumijevanje potrebno. Za danas pak mi se ograničujemo na jednostavnu konstataciju činjenice i molimo naše čitatelje, da tu stvar uzmu kao tvrdnju s naše strane, koju treba razjasniti i obrazložiti i da se strpe, dok im to razjašnjenje i obrazloženje donesemo.

U ostalom rad i razvitak Teozofskog Društva kroz ovih 50 godina njegovog opstanka, govori jasnije, nego sva tumačenja i obrazloženja. Jer to Društvo, koje se god. 1875. sastojalo iz šačice nepoznatih i neznatnih ljudi, danas već opsiže gotovo čitavi svijet, broji na tisuće i tisuće članova i vrši svoj blagotvorni upliv na čitav ljudski život, raspršujući tamu neznanja, boreći se protiv sebičnosti i materializtna, propagirajući bratstvo i vjersku snošljivost, propovijedajući principe najsavršenije ljubavi i najuzvišenije etike i na taj način donašajući čovječanstvu sve ono, što mu danas tako nužno treba i pripravljajući ga za novo doba, koje ima da dođe. Taj golemi posao i tu uzvišenu zadaću ne bi mogli izvršiti obični ljudi bez pomoći Onih, koji više znaju i više mogu od njih.

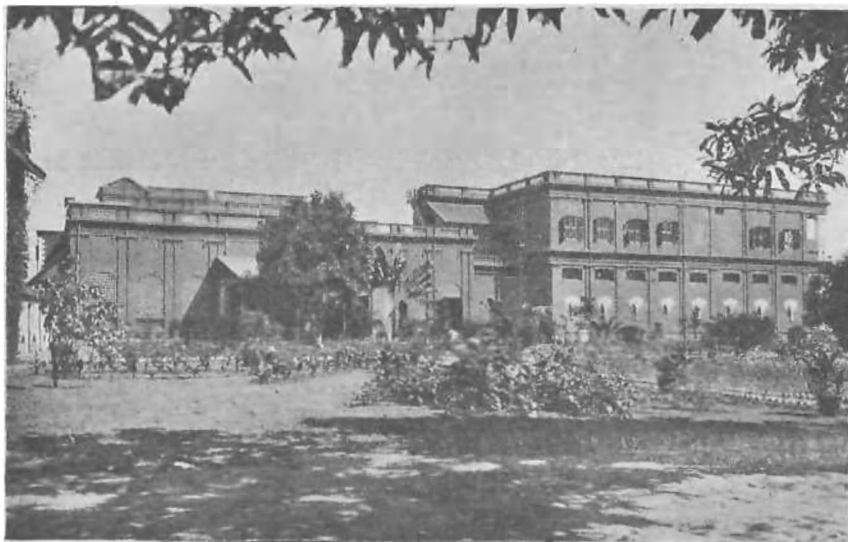
Adyar, sjedište T. D. — Pogled na glavnu zgradu s rijeke Adyar

Prve godine Društvenog života ispunjene su okupljanjem odanih ljudi i nutarnjom organizacijom, a bilo je borbi i u nutra i iz vana. No usprkos sviju poteškoća teozofski se pokret sve snažnije širio, te se doskora raširio po čitavom svijetu. God. 1925., kada je Teozofsko Društvo slavilo svoj 50-godišnji jubilej, u njegovoj se organizaciji nalazilo 41 nacionalno društvo sa 2436 loža i 116.102 člana.

Glavni centar te moćne svjetske organizacije nalazi se u Adyaru, kraj Madrasa, u Indiji. Tamo Društvo posjeduje oveći kompleks zemljišta, na kojem su podignute mnoge zgrade, u kojima su smješteni pojedini uredi i instituti Društva, od kojih ovdje spominjemo samo biblioteku sa mnogo skupocjenih i jedinstvenih manuskripta, pa publicističko odjelenje, izvještajni ured itd. U glavnoj zgradi, u kojoj se nalazi

biblioteka, nalazi se i velika dvorana, koja simbolički prikazuje bratstvo sviju religija, koje se na svečane dane i vidljivo manifestira na taj način, da svećenici pojedinih religija obavljaju najprije obrede svojih religija, a onda se sastaju u ovoj dvorani i zajedno izgovaraju hvalospjev i molitvu Onomu, koji je početak i konačni cilj svega, što na ovom svijetu postoji.

Glavni centar stoji u neposrednoj vezi sa pojedinim nacionalnim društvima, koja su inače posve samostalne organizacije, koje izvršuju svoje djelovanje na području pojedinih država i naroda, prilagođujući to djelovanje specijalnim potrebama i mentalitetu dotičnih područja i ljudi. Na taj je način cijelo Društvo jedna velika i jedinstvena organizacija, koja svoju snagu i direktivu dobiva iz jednog centralnog izvora,

Adyar — Biblioteka i Velika dvorana

koji opet stoji u neposrednoj vezi s mnogo višim rezervoarom znanja i moći, a ipak svako nacionalno društvo djeluje potpuno individualno, nastojeći, da svojem području donese ono, što je za njegov duhovni napredak najpotrebnije.

B. P.

Izgled u budućnost.

Dok je prvih pedeset godina Teozofskoga Društva bilo ispunjeno polaganjem temelja, studijem i organizovanjem, dakle u glavnom pripravnim radom, bit će dalnjih pedest godina ispunjeno ekstenzivnom akcijom u smislu teozofskih ideja u vanjskom svijetu, to jest aplikativnim radom. Taj rad je već otpočeo.

Od godine 1925. opaža se izvjesnu užurbanost i pojačana vanjska akcija u vodećim teozofskim krugovima. Parola je: živjeti po teozofskim načelima, realizirati Teozofiju u svijetu! Nastupilo je doba nove ere, treba pospješeno pomagati stvaranje nove civilizacije!

Ljeti 1925. na kongresu »Zvijezde Istoka«, dr. Annie Besant je, po višem nalogu, izašla po prviput pred široku javnost sa onim informacijama o okultnoj Hijerarhiji svijeta i o onim planovima za rad, o ko jima se je do tada samo u najužim krugovima, pod tajnu, govorilo. Ona je onom zgodom najavila rad na trim glavnim područjima: na religioznom, edukacijonom i misterijskom. Naglasila je, da je ponovni dolazak Učitelja Svijeta neposredan, da je nova (šesta) podrasa već počela da

Adyar — Zgrada za stanovanje

se javlja (u Kaliforniji i u Australiji) i da je vrijeme nove civilizacije otpočelo.

Neposredni rad će da se kreće u tri pravca;

1. Pročišćenje, produbljenje i zbratimljenje sviju religija, jer su sve samo ogranci jedne jedine velike religijozne nauke. U Advaru, prigodom Konvencije, zimi 1925. proglašeni su principi Univerzalne Religije Svijeta, koji principi su osnov svih dosadanjih velikih religija. Ne ide se za osnivanjem nove religije, nego za obnovom i kooperacijom starih. Religijozni duh treba osloboditi predrasuda, sektarstva i intolerancije i obnoviti i produbiti ga.

2. Obnavljanje Misterija, Ceremonije i obredi, ali dakako oduhovljeni i s razumijevanjem aplicirani, opet dolaze na red, jer su oni ve-

lika pomoć duhovnom razvoju čovjeka. Širenje svijesti i duhovno sazrevanje sve većeg broja ljudi kroz inicijacije u obnovljenim Misterijama bit će jedna od značajki novoga vremena. Zato će se mnoge stare Misterije opet otvoriti širem krugu ljudi, a u prvom će redu da se obnovi, produbi, te i za žensku polovinu čovječanstva otvori Masonerija (Slobodno Zidarstvo).

3. Uzgoju novog čovjeka i novog mentaliteta otvaraju se novi vidici u nastojanju, da se u duhu temeljnih nauka Teozofije izmire i sintetišu prije svega sve pojedine struje i grane znanosti, a onda znanost, vjera i umjetnost i tako stvore temelji novoj sintetičkoj kulturi harmonije. U tu svrhu će nastojanje Teozofa ići za tim, da se osnuje prije svega jedna Svjetska Univerza, iza koje će slijediti ostale škole. Prvi

Adyar — Velika dvorana sa spomenikom utemeljitelja H. P. Blavatsky i H. S. Olcott-a

temelji toj Univerzi bili su udareni prije tri godine u Adyaru osnutkom zimskih tečajeva »Brahmavidya Ašrama«, a sada se prelazi osnivanju pojedinih kontinentalnih centara te Svjetske Univerze: jedan je u Sidneyu, u Australiji, drugi u Ommenu u Holandiji, treći u Indiji, a četvrti u Kaliforniji. U drugim centrima kulturnih naroda bit će manji ili veći centri i tečajevi ili ogranci. Odlani već jedan takav djeluje u Londonu.

Sa svim tim u vezi već postoji čitav niz naročitih akcija i udruženja. Nijedan član T. D. nije obvezan ni da pristupi tim udruženjima, ni da podupire ili se ikako identificira ili veže s tim akcijama. Ali sama Teozofija svete akcije nadahnjuje i veže.

Tu je »Red Služenja« sa sedam akcija, od kojih je — pored sekcije socijalnoga rada — od važnosti i sekcija Umjetnička, jer u novoj civi-

lizaciji treba umjetnost i ljepota da dodju do vrlo jakog izražaja, pošto je ideja vodilja nove kulture — harmonija u svemu.

Tu je sve jači interes teozofa i neteozofa za Masoneriju i druga slična udruženja i širenje teozofske »Ezoterijske Škole« za one, koji hoće da se podvrgnu strožijoj duhovnoj vježbi.

Tu je osnivanje naročitih liberaliziranih i nesektarskih crkvenih organizacija za razne starije velike religije. Takove su osnovane za Hinduizam, Budizam, Mazdaizam, a za Kršćanstvo je osnovana »Liberalna katolička crkva«, koja pridržava ezoterijski smisao sakramentima i ritualu, ali dozvoljava potpunu slobodu misli i vjerovanja u svim dogmatskim i filozofskim pitanjima. Ima još u raznim stranama svijeta i za razne potrebe još čitav niz drugih inicijativa, akcija i organizacija, a

Adyarska Biblioteka — Orijentalna Sekcija

naročito je važno osnivanje brojnih ljetnih kolonija, koje zovu »logorima« ili »kampovima«, kao i stalnih kolonija u raznim stranama svijeta. Takove su kolonije osnovane u Ommenu, u Holandiji, u Ojai-u, u Kaliforniji i u Sidneyu u Australiji, a ima ih i više manjih po drugim državama.

Sve ovo ima da budu stredstva i kanali, kroz koje će novi duh, ili kratko rečeno: Duh, ući u svijet i dignuti ga na višu razinu.

Osnovni motiv i glavni ideal jest: Bratstvo. Bratstvo, saradnja i sklad medju pojedinim ljudima, staležima, narodima, rasama, vjerama i mišljenjima. Ali ne samo to, nego i bratstvo i osjećaj srodnosti, pače i istovjetnosti izmedju ljudi i svega živoga na svijetu, životinja i bilja, pa i tako zvanih mrtvih stvari, jer ni kamen nije mrtav i on je jedan

stadij života. Svijest naša ima da se širi od individualne do socijalne, do čovječanske, do svjetske, do kozmičke, da osjeti, obuhvati i primi u sebe sve i sebe nadje u svemu, pa da se identificira sa božanskom sviješti, od koje je i sama samo jedan dio.

U tom duhu uzgojiti i urediti sebe, svoje članove, cijeli svijet — to je velika i smiona zadaća Teozofskoga Društva za dalnju budućnost.

M. M.

ZADACI TEOZOFSKOG POKRETA.

I. Općeniti zadaci.

Teozofsko Društvo zacijelo nije bilo osnovano samo zato, da po mogne onima, koji su postali njegovim članovima. Pokret je zamišljen naveliko i udešen odviše velikim kretnjama, da bi se mogao ograničiti samo na to, da bude na dobro samo nekolikim tisućama ljudi, koji nisu ni bolji ni gori od ostalih.

1. Prema izjavi jednoga od okultnih osnivača T. D. ima ovo Društvo da postane osnov budućoj univerzalnoj religiji sviju ljudi. Ono ima dati poticaj pokretu, iz kojega će se razviti univerzalna religija, koja ne isključuje nijednu vjeru, već ili nasuprot ujedinjuje sve u jedno, jedinstveno, veličanstveno bratstvo. Univerzalna religija je Religija Mudrosti. U njoj su sadržane sve vjere. Tako pripada svima i ne isključuje nijedne.

2. Ovo priznavanje sviju vjera je temeljnu oznaka univerzalne religije. Njena je glavna nauka, da čovjek može spoznati Boga. To je ujedno i temelj Teozofiji, koja kaže: čovjek je božanske prirode i uslijed toga može da dođje u neposredni odnos s Bogom, to jest da Ga spozna.

Svatko mora opaziti, kako ova misao sve više i više izbija u svim današnjim religijama. Osobito se to zamjećuje u kršćanstvu. Ono sve jače ističe nauku o imanenciji Božjoj t. j. da se Bog može naći u svemu, dobrom kao i zlomu. U koliko će ova misao prodirati u kršćanske crkve, morat će i one da počnu priznavati svoju srodnost sa ostalim religijama. Nauka o Božanskoj imanenciji je glavna nauka Teozofije i zato će ona postati temelj, na kojem će počivati zgrada univerzalne religije sviju ljudi.

3. Svakim novim poticajem obično i civilizacija stupa korak naprijed, budući da čovjek ne može da proširi svoj duhovni pogled, a da se usto i inače ne promijeni. Uz duhovno javlja se i ono fizičko. Uvijek je poslije nove religije slijedila i nova civilizacija. Uz kršćanstvo je nastala zapadna civilizacija, uz islam egzaktna nauka i umnost.

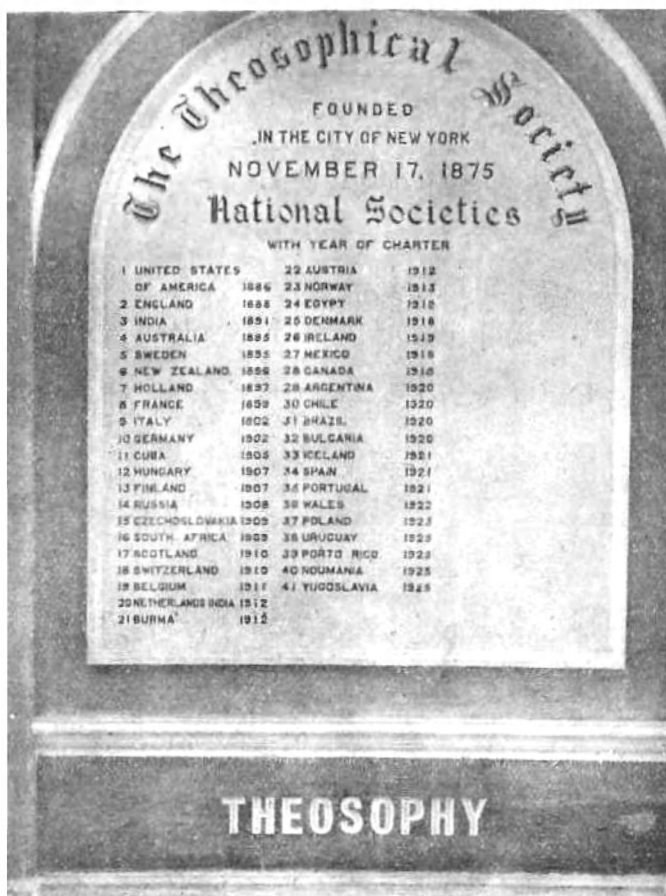
Zato možemo punim pravom da očekujemo novu civilizaciju. O njoj se već sada može reći, da će se njeni politički i socijalni odnosi osnivati na načelima ljubavi i pravde, a organizacije njene na osjećaju bratstva.

Uzmemo li dakle Teozofsko Društvo kao temelj univerzalnoj religiji i kao majku novoj civilizaciji, koja će promijeniti svijet, drugačije shvaćamo njegove zadatke, nego kad ga uzmemo kao kakovo obično udruženje.

II. Savremeni zadaci.

Posljedni veliki rat bio je osobita, premda i strašna, škola za čovječanstvo. Pobijeđeni će da nauče, kako sila ne može da pobijedi u svijetu, gdje vlada vrhovni zakon, a taj jest Bog. Pobijeditelji će da nauče, a mi to osobito želimo, da se ona sloboda, koju su htjeli da osiguraju svojoj vlastitoj zemlji, ima da raširi čitavim svijetom.

Mi smo teozofi ovu veliku zadaću naučili već od svojih Učitelja. Znamo, da će se svijet uzdići i razviti civilizaciju, kojoj je osnovna nota bratstvo, nipošto borba.

Ploča T. D. sa imenima područja, u kojima postoje Nacionalne sekcije

Teozofsko Društvo donosi ovu blagu vijest, a sadrži je prvo načelo, kojim je izražena svrha njesova. Ovim pokretom mi nipošto ne stvaramo bratstvo, budući da ono već postoji. Šta više, ono jest u svakomu čovjeku, jer je on dio onoga univerzalnoga Ja, koje nikoja sila ne može da uništi. Mi dakle priznajemo bratstvo, a drugi toga ne čine. Time,

što priznajemo opće bratstvo, koristimo svijetu. Dužnost nam je, da na svaki način pomognemo svijetu, radeći osobito na tom, da se provede djelo rekonstrukcije i poslijeratne obnove. Zatim treba da predamo svijetu ono, što smo naučili, da mu priopćimo ono, što smo saznali dubokim razmišljanjem; da uvidimo, da ni razmišljanje, meditacija, ni nauka ne pripadaju pojedinom čovjeku, već čitavom svijetu, da mu služe.

Treba dakle raditi i pomoći svagdje, gdje se za to javlja potreba. Nije to samo da se djeluje socijalnim reformama u politici ili nastavi, već svagdje, gdje ljudi traže svjetlo, svagdje, gdje se kida srce, svag-

Velika Dvorana sa simbolima religije Shri Krishnine i Zarathushtrine

dje, gdje valja popravljati krivo. To je ona misija, za koju smo se spremali od kako Društvo postoji.

Svatko može da bude provodnicom, kojom će one više sile, što upravljaju svijetom, prelijevati na svijet obilje svoje mudrosti, snage i dobrote. Želite li da budete takovom provodnicom, reći ću vam: uđite

u Teozofsko Društvo; uđite pak jedino onda, ako ste pripravni da radite kao pionir.

Uloga je pionira, da budu prednja straža i da dočekuju prve udarce. Djelo ju njihovo veliko, a za mnoge i jedino vrijedno. No ako niste čvrsto odlučili da postanete pionirima, ne ulazite u naše redove. Prednju stražu uvijek biju i ljude u njoj ne razumiju. Stoga oni, koji hoće da se posvete ovom veličanstvenom djelu, moraju da imaju na umu, da se zlato kuša u vatri, a srce čovječje u patnji.

Velika Dvorana sa simbolima religije Kristove i Budhine

Bol nekolikih omogućuje radost mnogima. Patnje, što ih podnosi manji dio ljudi, donose blagostanje narodima. Ako dakle ne želite da pristupite ovom skupu pravih teozofa i ne želite jedino da pomažete svijetu, ne dolazite k nama. U Teozofsko Društvo pozivlju se oni i samo oni, koji su stigli do vratiju Hrama Blaženstva i Savršenstva i čekaju,

dok i posljednji čovjek uđe i postigne blaženstvo. Ono im upravlja ovaj poziv: dođite, da nam pomognete; dođite, da zajedno radimo; ali budite pripravni na muke, na patnje, na nerazumijevanje, šta više možda i na neuspjeh. **Dr. Annie Besant.**

SLAVENI I TEOZOFIJA.

Do sada se je teozofski pokret razvijao pretežno u zemljama engleskog jezika, te je na tom jeziku napisana i sva glavna teozofska literatura. Drugi jezici dali su vrlo malo originalnih djela teozofskih i malo vodećih duhova teozofskih. Indija. Velika Britanija i Amerika su glavna domena Teozofije.

Slaveni, koji bi po čitavoj svojoj prirodi, povijesti i mističkom nagnuću bili kao predestinirani, da u tom pokretu zauzmu ponajvidnije mjesto, ostali su po strani, a i od strane samog teozofskog pokreta i teozofske literature prilično su, da ne kažemo posvema, puštani iz vida.

A ipak, modernu Teozofiju dala je svijetu Ruskinja Helena Petrovna Blavatsky. Već bi to trebalo da zainteresuje Slavene za Teozofiju, a teozofe za Slavene.

Slaveni su najduže zadržali zadružno uredjenje i najkasnije prišli individualizmu,, a bratstvo (i pobratimstvo) je u nas jače i dublje ukorjenjeno nego igdje.

Rusija je od davnine tajanstvena i puna raznih duhovnih pokreta i sekta, a i zvala se je »sveta Rusija«. Njena moderna literatura, sa Gogoljem, Tolstojem, Dostojevskim i ostalima, njena filozofija sa Solovljevom i ostalima, stoji više pod utjecajem duhovnih i etičkih problema, više je humana i čovječanstvena od ijedne druge, izuzev indijsku.

Poljska je imala jak duhovni život u 18. vijeku, a »mesijanizam« njezine literature početkom 19. vijeka, njeni pjesnici i pisci, kao što su Mickijević, Slovacki, Krasinjski, Kraševski, Sijenkijević, Wispijanski itd. spiritualni i okultistički su u najvišoj mjeri. Poljska je dala znanosti — Kopernika.

Češka je dala svijetu Husa, Češku Braću i Komenskoga, a u 19. vijeku je dala sebi i Slavenima humanitetne ideje Kolara, Havlička, Palackoga i Masaryka, provodeći ideale u dnevnu praksu.

Južni Slaveni nisu nikada u historiji sami u sebi i po sebi vodili vjerskih ratova i progona, što je jedinstven primjer u Evropi. Bogumilstvo u Bugarskoj i Bosni, tolerancija medju vjerama u tursko doba, pa onda velika etička dinamika i često čisto okultna pozadina u narodnim pjesmama, a prevladavajuća spiritualnost u cijeloj umjetnoj literaturi od Njegoša i Mažuranića, preko Preradovića i Ilijića do Kranjčevića, Nazora, Gjalskoga i Meštrovića, daje i nama pravo na časno mjesto u galeriji spiritualnih kultura.

Zašto ipak nije bilo do sada kod Slavena više odjeka i rada u teozofskom pravcu nije lako ustanoviti. Možda se je cijeli taj rad teozofski razvijao geografski suviše daleko, a naša je inteligencija bila suviše pod utjecajem njemačkih i francuskih pozitivističkih nauka, univerziteta i novina.

U posljednje doba počinje i kod Slavena veći rad, a i kod teozofa veće zanimanje za Slavene. U Rusiji nema za sada toga rada, nego je on

prenesen u emigraciju i tu se pomalo nešto radi. U Češkoj je odavna bilo rada i organizacija teozofskih. Sada je, čini se, najintenzivniji rad u Poljskoj. Ima ga nešto — i to poodavna — i u Bugarskoj.

Naša je želja, da se Teozofija i medju Slavenima proširi i tu urodi plodovima i da ostali svijet, a naročito teozofski krugovi, počnu svraćati pažnju Slavenima, njihovom dosadanjem historijskom doprinosu spiritualnom životu i njihovoj predispoziciji i pozvanju, da se u tom pravcu istaknu u budućnosti.

Mi bi rado poduprli svako nastojanje, koje bi išlo za užom vezom i saradnjom — u oba gornja pravca — izmedju teozofskih organizacija sviju slavenskih naroda. Pratiti ćemo taj rad na svaki način koliko bude prostor i snaga dopuštala.

Studij prošlosti, sadašnjosti i priprema budućnosti slavenske sa teozofskog gledišta je jedna lijepa nada sve zamamljiva i vrlo potrebna zadaća, jer bi jedino probudjenje i harmonizovanje skrivenih, urodjenih duhovnih snaga, koje nesumnjivo leže u Slavenstvu, moglo da ga digne, zbliži, sredi i pročisti i izvede onamo, gdje su sanjali i vidjet ga željeli stari preporoditelji Slavenstva i gdje ono mora da stane u interesu Čovječanstva i njegove evolucije. Jer Slavenstvo je prirodna spojka Istoka i Zapada, Sjevera i Juga. Ono ne smije postati žrtva te raskrsnice, nego posrednik, izmirilac i sinteza tih svjetova.

Teozofi slavenski imaju ovdje velike zadaće pred sobom.

M. M.

STANJE U NAŠOJ JAVNOSTI PRIJE OSNUTKA J. T. D.

Ne može se reći, da je Teozofija našoj javnosti tudja i nepoznata. Sa zadovoljstvom možemo konstatovati, da ima u publici, u literaturi i u štampi dosta interesa za okultizam, za Teozofiju i za srodne nauke.

Do rata se cijela pažnja poklanjala spiritizmu, koji je od vremena P. Preradovića mnogo zanimao našu inteligenciju. Prvak naših pjesnika P. Preradović je visoko uzdignuo etičku, a prvak pripovjedača, Gjalski, fenomenalnu stranu spiritizma. Kasnije, krajem 19., a početkom 20. vijeka, dr. Gaj i dr. H. Hinković, izdavajući časopise i držeći predavanja, zaokupljali su duže vrijeme interes cijele javnosti. U tim se časopisima govorilo kadikad o Teozofiji, a bilo je i prevoda iz teozofske literature. Ali se istom poslije rata počeo javljati interes i rad u specijalno teozofskom pravcu.

U lijepoj knjizi su dolazila do vrlo jakog izražaja raspoloženja i ideje teozofskoga duha —- ma da nisu kao takove označene — kod nekih od najboljih naših književnika: kao Svet. Stefanovića, u novijim pjesmama Vladimira Nazora, Silvije Kranjčevića, M. Ogrizovića, M. Begovića, Dr. Dimovića i t. d.

U časopisima je došla ova ideologija najprije do izražaja u nekim člancima M. Marjanovića u »Jugoslavenskoj Njivi« 1919. (»Izmedju neba i zemlje«) i u »Savremeniku« 1920. (»Vidovdanski Misterij« i »Misli i Zamisli«). M. Marjanović je ujedno bio prvi, koji je u javnim, vanredno posjećenim predavanjima prikazao nauke okultizma uopće, a Teozofije napose. Bila su to predavanja održana god. 1922. i 1923. u velikoj

dvorani Glazbenog Zavoda: »Okultizam i Ezoterija«, »Krišna, Buda, Krist« i »Ezoterija Wagnerovog Parsifala«.

Kasnija predavanja, što ih je priredilo Teozofsko Društvo u Zagrebu, Beogradu i mnogim drugim mjestima, kao što i mnoga predavanja srodnih pokreta (antropozofija itd.) i najposlije predavanja nekih stranih gostiju kao dr. G. S. Arundale, Miss Catherine Bell, Ing. A. F. Knudsena i Rabindranath Tagore, još su proširila i produbila taj interes.

Ima i nekoliko knjiga iz tog područja. Spominjemo samo: Gejza Krnic: Okultizam u svijetlu umnika; J. A. Fleming: Vrhovna inteligencija u prirodi; Atkinson: Vrhovna Mudrost; Dr. R. Steiner: Teozofija; M. Maeterlinck: Smrt; M. Marjanović; Okultizam i Ezoterija i Četiri Evandjelja; Dr. A. Besant: Temelji Morala, Bratstvo Religija, Zagonetka Života u svjetlu Teozofije.

Najnovija izdanja su ona Teozofskog Društva i to: Teozofija i Teozofsko Društvo i J. Krišnamurti: Do Nogu Učiteljevih.

Novinstvo je posvećivalo i posvećuje takodjer dosta pažnje Teozofiji. Pored različitih kronika prenesenih ponajviše iz vanjske štampe radi senzacije, nalazimo na pr. da je »Slobodna Tribuna« donijela nekoliko prijevoda članaka C Jinarajadase i opširno izvijestila o bečkom teozofskom kongresu 1923. I »Obzor« je štampao nekoliko većih serija članaka dr. H. Hinkovića, a »Novosti« i »Obzor« donosile su više članaka dr. M. Š. o raznim temama, u kojima ima dosta okultističkih pogleda. »Novosti« su osim toga priopćivale mnogo većih dopisa i članaka o pojavi i nauci J. Krišnamurtiju usto, što su već duže vrijeme jednom nedjeljno donosile cijelu stranicu »Iz okultnog Svijeta«. U najnovije doba (od maja o. g.) su opet stalno uvele ovu rubriku. Osim toga je lanjske godine pisao dr. Župić u »Liječničkom Vijesniku« u smislu antropozofskom, što je pobudilo veliku diskusiju u stručnim krugovima i u nekim revijama (kao osvrt prof. Bubanovića u »Njivi«) Sa crkvene strane se takodjer pisalo o Teozofiji, te ima i brošura dr. Alfirevića.

Sve ovo dokazuje, da naša javnost nije nepripravljena i da je dovoljno zainteresovana, napose pak da nije protiv okultizma uopće a protiv Teozofije i njenog naučanja napose. Zato ovaj list dolazi u pravo vrijeme.

M. M.

OSNUTAK JUGOSLAVENSKOG TEOZOFSKOG DRUŠTVA I NJEGOV DOSADAŠNJI RAD.

Kod nas se prvi put pojavila želja, da se za naše područje osnuje Teozofsko Društvo god. 1912., kad su, ovamo došli prvi članovi Reda Zvijezde Istoka, ali u našoj publici nisu onda našli odziva.

Tek 9 godina kasnije preselio je jedan član austrijskoga Teozofskoga Društva iz Wiena u Zagreb, a njegovom se utjecaju ima pripisati, da se onda ubrzo začlanio u austrijsko Teozofsko Društvo još jedan član s našeg područja, koji podje na Internacijonalni Teozofski Kongres u Parizu god. 1921., te je za onda bio jedini, koji je ondje zastupao našu zemlju.

Godine 1922. okupila se mala grupa interesenata okultista i teozofa, koji su na Evropskom Teozofskom Kongresu u Wien-u god. 1923., za

tražili, da se u Zagrebu osnuje Krug Teozofskog Društva. Tom prigodom upoznali su se oni s nekojim vodićima Teozofskog Društva.

Nije bilo teško zaključiti, da se ovdje osnuje posebno T. D., no teže je bilo taj zaključak provesti. U ono naime doba imali su ljudi kod nas još sasma krive pojmove o teozofskom pokretu, te se općenito mislilo, da je Teozofsko Naziranje nešto nebuloznog, fantastičkog, nerealnog, pače protuvjerskog i sektarskog!

Ipak uz pomoć prijatelja sa strane i ovdje uspjelo nam je, da dne 17. januara 1924. osnujemo Jugoslavensko Teozofsko Društvo sa 28 članova.

Da je J. T. D. ispravno shvatilo i provadjalo svoj zadatak najbolje dokazuje promjena u držanju, koja je nastala kod velikog dijela publike, jer nas danas javnost drugačije susreće, nego li na početku našega rada. Danas pače i oni, koji se zbog raznih predrasuda nikako ne mogu još sprijateljiti s našim naziranjem i koji ne priznaju realnost teozofskih idejala, već nam priznaju, da smo ozbiljni i praktični radnici na polju Narodne Prosvjete.

Usprkos sviju vanjskih, a i unutarnjih teškoća Društvo se vrlo lijepo razvijalo tako, da danas imamo članova već u 23 mjesta u našoj državi.

Glavni dio rada sačinjavala su predavanja — dijelom javna, dijelom interna. Da si možemo stvoriti bar približnu sliku o tom radu, spominjemo ovdje, da je samo u Krugu Sklad, — koji je najveći i najaktivniji, — održano u to vrijeme 247 sastanaka, te 181 interno predavanje i 50 javnih i to ne samo u Zagrebu, nego i u Beogradu, Varaždinu, Čakovcu, Karlovcu, Mariboru, Dubrovniku, Splitu i u Krapinskim Toplicama.

Osim toga radilo se i u raznim aktivitetima našega Društva, od kojih ovdje spominjemo samo nekoje:

1. Internacionalna Korespondentna Liga, koja medjusobno veže pojedine članove, pojedine Krugove, kao i pojedine Sekcije.
2. Grupa za zaštitu životinja,
3. Grupa za umjetnost i umjetni obrt,
4. Grupa Reda Zvijezde Istoka,
5. Legija za Karmu i Reinkarnaciju,
6. Ezoterijska ili Unutarnja Škola.
7. Krug Vitezova itd.

U svim tim aktivitetima održavali su se redoviti sastanci i predavanja i vršio intenzivan rad.

U tom radu znatno su nam pomagali i mnogi gosti iz inostranstva, koji su nas češće posjećivali, donoseći nam uvijek novu snagu i nove poticaja za naš rad. Većina tih gostiju održali su i mnoga javna predavanja, za koja je naša publika pokazivala veliki interes.

Isto tako su nam mnogo koristila i putovanja naših članova u inostranstvo, većinom na Kongrese T. D. i Reda Zvijezde Istoka, jer su se oni uvijek odanle vraćali puni moćnih impresija i nove volje za daljni rad. Od največeg značenja bilo je putovanje našeg predsjednika u Indiju. na Jubilarni Kongres T. D., koji je održan god. 1925. u Advaru, kao i u Ommen, u Holandiji na Kongres Reda Zvijezde Istoka.

Iz svega toga može se razabrati, da je rad u našem Društvu bio vrlo intenzivan i da su u njemu mnogi sudjelovali, premda je to bio rad bez nagrade i priznanja, koji je često zahtjevao mnogo samopregora i mnogo žrtava.

No to je bio tek početak, jer istom sada ima da dodje doba pojačane radinosti, istom sada ima da se djelovanje Društva prenese u što šire krugove i da se svima objavi blaga vijest, da svaki onaj, koji trpi i strada, može — ako samo hoće – naći utjehu,....... da svaki, koji traži istinu, može da ju nadje i da se svakom, koji čezne za plemenitim i nesebičnim radom, otvara široko polje neograničenih mogućnosti.

Na taj rad pozivamo sve, koji žele da saradjuju, uvjereni, da će svaki pošten čovjek morati da prizna, da je to najuzvišeniji, najplemenitiji i najblagotvorniji rad, koji si čovjek može zamisliti!

V. M.

TEOZOFIJA KAO FILOZOFIJA, RELIGIJA I ZNANOST.

Mnogo se puta kaže, da. Teozofija nije religija, već istina, koja je temelj svim religijama bez iznimke. I jest tako. No sa drugog se gledišta može reći i to, da je Teozofija u isti čas i filozofija i religija i nauka.

Ona je filozofija, jer nam jasno tumači plan Evolucije života i oblika unutar našeg sunčanog sustava.

Ona je religija, jer nam objašnjuje normalni tečaj Evolucije i pokazuje način, kojim ga možemo skratiti tako, da uz potrebno naprezanje napredujemo brže.

Ona je nauka, jer ne vjeruje slijepo, već traži dokaze direktne spoznaje, do koje može svatko doći istraživanjem i proučavanjem. Ona tvrdi, da čovjek ne treba slijepo da vjeruje, budući da svatko ima u sebi skrivenih moći, koje treba samo da probudi i razvije, pa će postati podobnim, da i sam ugleda i ispita ono, što se inače ne vidi. Teozofija je nauka i zato, jer pruža dokaz za svoje tvrdnje time, što upućuje i pokazuje, kako se te skrivene sile i sposobnosti mogu probuditi i razviti. Ta i sama Teozofija nije drugo nego rezultat saznanja onih ljudi, kojima je uspjelo da probude i razviju u sebi pomenute sile i sposobnosti.

Znanje, koje su ti ljudi na takav način stekli Teozofija predaje drugima.

I.

Kao filozofija Teozofija nam tumači, da je sunčani sustav kao i čitavi svemir pomnjivo uređen mehanizam i manifestacija jednog veličanstvenog života, od kojega je čovjek samo mali dio. Teozofija uzima posebno u obzir taj mali dio, koji se nas neposredno tiče i raspravlja o njemu vrlo iscrpljivo sa gledišta sadašnjosti, prošlosti i budućnosti.

S obzirom na sadašnjost ona opisuje čovjeka, kakav on u istinu jest i kako ga se može vidjeti spomoću razvijenih okultnih sposobnosti. Obično se kaže, da čovjek »ima dušu«. Teozofija ispravlja ovu tvrdnju na osnovu direktnog istraživanja i kaže: »čovjek je duh, koji ima tijelo«, — ili tačnije: čovjek ima više tjelesa, koja su njegovim oruđem i napravavom u različitim razinama, u kojima živi. Ova različna tjelesa postoje i

mogu biti predmetom naučnog ispitivanja kao dijelovi materijalne prirode, — ona su skupine materije različitih stupnjeva gustoće. Čovjek postoji u nekoliko takovih razina ili stepena gustoće, ali svjesno obično samo u najnižoj od njih i ako kadkad zagleda i u koju drugu, kako to biva u snu ili u transu.

Ono, što zovemo smrt, nije drugo nego skidanje tijela, koje pripada najnižem svijetu ili najnižoj, materijalnoj razini. Za pravog čovjeka, to jest za duh njegov, koji živi u višem svijetu, ta promjena ne znači više, nego za fizičkog čovjeka znači skidanje haljine.

Sve to nije rezultat puke spekulacije, već uspjeh opažanja i eksperimenata.

*

Teozofija ima da nam kaže vrlo, mnogo i o prošlosti čovjeka, — o tom, na koji je on način Evolucijom došao do onoga, što je danas. I to je stvar opažanja, jer je u prirodi ubilježeno sve, što je ikada postojalo, te se to nikada ne briše. To je u neku ruku pamćenje prirode. Svi dogadjaji iz ranije Evolucije mogu da prolaze pred očima istraživaoca, koji zna tim načinom da istražuje, upravo kao da se zbivaju u taj čas. Proučavajući prošlost tim načinom nalazimo, da ju čovjek porijetlom svojim božanski i da ima iza sebe dugu i dvostruku evoluciju: — evoluciju duha i evoluciju forme (tijela). Nalazimo i to, da život čovječji s obzirom na njegov duh vanredno dugo traje i da je ono, što obično zovemo životom čovjekovim, samo jedan dan u njegovom realno dugomu vijeku. On je već proživio mnogo takovih dana, ali ih ima i pred sobom još da živi. Želimo li da razumijemo pravi život i njegovu svrhu, ne smijemo da ga promatramo samo u ovom jednom njegovom danu, već i u danima, koji su bili prije ovih, kao i u onima, koji će slijediti.

*

O onim danima, koji će tek doći, ima takodjer mnogo da se kaže, a moguće je i o njima da se mnogo sazna. Uputiti nas mogu ponajprije ljudi, koji su na putu Evolucije daleko ispred nas, te imaju iskustvo o prevaljenom Putu. koji nas još čeka. Osim toga možemo upute primiti i ta ko, da za budućnost postavimo smjernice, kojima se produžuje ono, što se zna, da je već do sada bilo spremljeno za tu budućnost.

Jedna osobina Teozofije najviše iznenađuje. To je ona. što donosi svjetlo, koje u jedamput rješava mnogo naših zamršenih problema, uklanja mnoge teškoće, objašnjuje mnoge na oko nepravde, koje se događaju u životu, uopće u svima smjerovima unosi red u prividni haos. — Premda se mnoga razlaganja Teozofije osnivaju na promatranju djelovanja nekih sila, koje obični čovjek, koji pripada ovom svijetu, ne može da vidi i da ih direktno prati, ipak i takav čovjek ubrzo dolazi do uvjerenja, da teozofsko tumačenje mora biti tačno. Makar ga i na čas prihvatio samo kao hipotezu, ono mu daje sustavno i razumno objašnjenje o drami života, koja se odigrava s nama i pred nama.

*

Izmedju istina, koje Teozofijom ulaze u zapadni svijet, važna je ona, koja nam otkriva, da postoje savršeni ljudi, stariji i daleko naprednijì od nas, te da se može doći u saobraćaj s njima. Zatim ima i ova važna na-

uka, da svijet nije samo neku slijepo lutanje i anarkija slučaja, već da napretkom njegovim upravlja savršeno organizovana duhovna Hijerarhija tako, da je isključeno, da bi ma i najmanja od jedinica, koje živu, te se razvijaju u svijetu, mogla konačno potpuno da promaši i — jednom — ne postigne svoj najviši stupanj razvoja i savršenstva. Samo jedan dakle pogled na djelovanje ove Hijerarhije, koju obični svijet ne vidi, pobudit će u svakom želju, da s njom sarađuje i da joj služi pa ma kako skromno, ali sa uvjerenjem, da će i sam u nekoj dalekoj budućnosti postati vrijednim članom Hijerarhije, koja sve vodi.

II.

To nas dovodi do onog oblika Teozofije, koji smo nazvali religijskim. Oni. koji to spoznaju i razumiju, postaju nezadovoljni, što Evolucija sporo teče. Uslijed toga u njima se javlja želja, da mogu koristiti neposrednije. Oni traže i nalaze kraći put, premda je takav strmiji. Kad treba naime nešto da se riješi, ne može se izbjeći potrebnom poslu. Biva to od prilike, kao onda, kad treba neki teret dovući na vrh planine. Vuče li ga netko strmim i poprijekim putem ili ga udobno vozi obilaznim putem i sa malim usponom, u svakom slučaju mora da obavi prama broju kilogrammetara potpuno jednaku radnju. Prema tomu potreban je veći napor, da se u kraće vrijeme izvrši jednaka radnja. To se ali ipak može učiniti, jer se to već mnogo puta i izvršilo, a oni, koji su to postigli, uvjeravaju, da se trud neizrecivo isplati. Tim se naporom pravi, duhovni čovjek postepeno uzdigne nad sva svoja tjelesa, oslobodi se i postaje saradnikom u rješavanju veličanstvenog plana Evolucije svih živih bića.

U svojstvu religije daje Teozofija svojim sljedbenicima izvjesne životne upute, koje se ne temelje na zapovjedima, što su dane u dalekoj prošlosti, već na činjenicama. Učenik Teozofije prima moralne propise teozofske onako, kao što mi primarno higijenske upute, ali ih ne prima zato, da ih ispuni, kao neke naročite zapovjedi religijske. Ako hoćemo, možemo reći, da je sve to u skladu sa božanskom voljom, budući da se ona očituje u svemu, što nazivamo prirodom. Tako ova volja mudro uređuje sve. Prema tomu kršiti njene zakone znači ometati skladno njihovo djelovanje i zaustavljati za čas progres evolucije, a time svakako nanosimo neugodnosti sebi i drugima.

Iz ovih razloga mudar čovjek ne će da krši te zakone; ali ne možda zato, da izbjegne osveti nekog uvrijeđenoga božanstva.

Ako dakle zamišljamo Teozofiju donekle kao religiju, moramo opaziti dvije velike razlike između nje i onoga, što se obično u zapadnom svijetu naziva religijom.

Ponajprije Teozofija ne traži od svojih sljedbenika vjerovanja, niti uopće govori o vjerovanju u onom smislu, u kojem se ova riječ obično upotrebljuje. Učenik okultne nauke ili zna ono, o čemu govori ili ne izriče suda o stvari, koju ne poznaje. Prirodno je, da početnici u toj nauci ne mogu da neposredno sve saznaju sami, pa zato se od njih traži samo to, da čitaju o rezultatima različitih opažanja, što su ih drugi izveli i da ih upotrebljuju kao hipotezu i prema njoj rade, dok se ne razviju do onog stupnja, kad će sami moći da se potpuno uvjere.

Teozofija ne nastoji nikada, da kosa odvrati od njegove vjere. Nasuprot, ona ide za tim, da vjerniku objasni i produbi njegovu religiju i da ga učini podobnim, da u svojoj religiji nađe dublje i šire značenje, nego što je to prije mogao Ona ga uči, da je shvati i prema njoj živi bolje, nego je to prije činio. U mnogo mu pak slučajeva ona na višoj razini vraća onu vjeru, koju je možda prije već izgubio.

III.

Teozofija je u obliku znanosti u pravom smislu riječi nauka o životu i znanost o duši. Ona primjeiruje u svojim istraživanjima metodu »čestog ponavljanja i tačnog opažanja«, da pobilježi i skupi rezultate, iz kojih izvodi zaključke. Na ovaj je način ona istražila različite razine i stanja čovječje svijesti i to za vrijeme čovječjeg života, kao i onda, kad kažemo, da je mrtav. Ne može se dosta naglasiti, da teozofske tvrdnje o tim stvarima nisu puka nagađanja ili vjerovanja, već da se te tvrdnje osnivaju na izravnim i čestim opažanjima onoga, što se događa. Teozof ski su se istraživaoci bavili mnogo i s onim, što pripada u područje t. zv. »priznate« znanosti. Dokaz o tom je knjiga u »Okultnoj kemiji«.

IV.

Tako vidimo, da Teozofija sadrži u.sebi karakteristike filozofije, religije i znanosti. I sad će možda tko da zapita: — Pa šta ona naviješta ovom tužnom svijetu? Koji su temeljni izvodi njenih istraživanja? Koje su to velike činjenice, što ih ona ima da iznese pred čovječanstvo?

Odgovor na ta pitanja sadrže ove tri istine:

»Postoje tri apsolutne istine, koje se nikada ne mogu da izgube, premda se kadkad ne mogu da izraze:

Duša je čovječja besmrtna i njena budućnost je budućnost onoga, čiji napredak i sjaj nema granica.

Princip, koji daje život, nalazi se u nama i izvan nas, besmrtan je i blagotvoran. Ne može ga se ni čuti, ni vidjeti, ni okusiti, ali ga može da osjeti onaj, koji traga za njim.

Svaki je čovjek svoj vlastiti i apsolutni zakonodavac. On sebi dijeli slavu, kao i sramotu. Odlučuje o svom životu, o nagradi, kao i o kazni!

Ove su istine velike, kao što je velik i sam život, a jednostavne su, kao što je jednostavan najskromniji um čovječji.

Ukratko rečeno jezikom običnog čovjeka to znači:

Bog je dobar

Čovjek je besmrtan.

Kako sijemo, tako ćemo i žeti.

Ima određena osnova ili plan, po kojem inteligentna bića prama inteligentnim zakonima upravljaju svijetom. Prama toj osnovi čovjek ima svoje određeno mjesto i živi prama djelovanju tih zakona. Ako upozna i shvati te zakone i djeluje u skladu s njima, on će dobro da napreduje i bit će srećan. Ako ih ne shvati i ako ih — hoteći ili ne hoteći — krši, zaustavlja napredak svoj i biva nesrećan.

Sve su ovo dokazane činjenice, nipošto samo puke teorije.

C.W. Leadbeater.

II. REALNOST I NEREALNOST SVIJETA

(Priređeno po djelu: J. .J. Van Der Leeuw: The Fire of Creation)

Iz nerealnosti izvedi me u realnost!
J. Krishnamurti.

NAŠ SVIJET — ILUZIJA.

Ima samo jedan realni Svijet, a to je onaj, koji postoji u Božjoj Misli. Osim toga Svijeta nema i ne može biti drugoga, jer svijetovi postoje samo u toliko, u koliko ili je Bog zamislio.

Ono, što obično nazivamo svijetom i što smatramo objektivnom realnošću, koja kano da postoji neodvisno od naše svijesti, nije realan svijet; ono je samo naš svijet i ništa više.

Mi oko sebe vidimo svijet s modrim nebom, zelenim drvećem i s mnogo drugih predmeta i stvorova razne boje i raznog oblika i držimo, da je taj svijet u istinu takav, kakvog ga mi vidimo, pa i onda, kada nas nema, da ga gledamo.

To je međutim samo obmana, to je velika iluzija i osnovna »maja« naše egzistencije, koju moramo svladati i uništiti, ako želimo, ući u Svijet Božjega Duha. Ako nam je do toga stalo, moramo spoznati, da ovo, što nazivamo svijetom, u istinu nije ništa drugo, nego slika, koja nastaje u našoj svijesti uslijed djelovanja pravog, realnog Svijeta, koji postoji u Božjoj Misli, na tu našu svijest.

Da ta iluzija doista postoji nije teško dokazati, no teško ju je potpuno raspoznavati u svagdanjem životu. Da to uzmognemo razumjeti, pogledajmo, kakvu predočbu ima običan čovjek o svojem odnosu prama vanjskom svijetu. On drži, da je taj svijet uistinu onakav, kakvog ga on razabire svojim vidom, sluhom, njuhom, opipom i okusom;... on misli, da kad njega i ne bi bilo, da bi soba, u kojoj se on nalazi ili kraj, kojega on promatra, ostao ondje isto onakav, kakvog ga on svojim ćutilima zamjećuje. Da tome nije tako, lako ćemo dokazati.

Čovjek ima izvjesni broj ćutila, koja reagiraju na izvjesne grupe vibracija u zraku i eteru i tu reakciju na ove razmjerno ograničene grupe vibracija on naziva bojom, zvukom itd. Međutim pored ovih grupa vibracija, na koje reagiraju naša ćutila, imade bezbroj nizova drugih vibracija, za koje mi nemamo potrebnih ćutila, koje uslijed toga ne dolaze do naše svijesti, te prema tomu za nas u opće ne egzistiraju.

Zamislimo sada biće, koje nema ćutila za one vibracije, na koje reagiraju naša ćutila no koje zato ima ćutila, koja reagiraju na one grupe vibracija, koje za nas ne egzistiraju. Ono, što bi to biće svojim ćutilima zamjećivalo, bilo bi posve različito od onoga, što mi našim ćutilima zamjećujemo, pa ipak bi to biće imalo isto toliko prava, da to naziva »svijetom«, kao što i mi imamo pravo, da nazivamo »svijetom« ono, što zamjećujemo našim ćutilima.

Takova bića doista postoje. To su bića, čiji razvitak ne prolazi kroz čovječanstvo, nego ide jednim paralelnim ogrankom. Mnoga od tih bića nalaze se u svojem razvitku daleko nad nama, a poznata su u krš-

ćanskom svijetu pod imenom »Anđeli«, dok ih u Indiji nazivaju imenom »Deva«.

Kad mi gledamo n. pr. koju živu biljku, vidimo, da je to predmet, koji ima izvjestan oblik i boju i koji je, ako ga opipamo, tvrd ili mekan, hrapav ili gladak.

Drugačije je to kod bića iz anđeoskog svijeta. Ona ne vide toliko oblik i boju biljke, nego više one životne sile, koje prolaze njome i koje ju podržavaju na životu.

Isto tako kod žice, kroz koju teče električna struja, mi ne vidimo ništa drugo, nego vanjski oblik i izgled žice, dok naprotiv ovakva bića prije svega vide onu energiju, koja kroz tu žicu teče.

Sada dakle možemo lako razumjeti kako različan je naš svijet od onoga, u kojem žive ova anđeoska bića.

Pita se samo, koji od ta dva svijeta je p r a v i svijet, dali ovaj naš ili onaj anđeoski? Dali smo mi u pravu ili anđeli?

I jedna i druga strana ima jednako pravo, kao i krivo;... jedno i drugo jest »svijet« u našem običnom značenju te riječi, no ni jedno, ni drugo nije pravi, realni S v i j e t . I mi, kao i ta anđeoska bića primamo utiske iz tog pravog, realnog S v i j e t a , koji egzistira u Božjem Umu, no način i opseg, u kojem mi na te utiske reagiramo je posvema različit i p o t p u n o o v i s a n o n a m a s a m i m a . I tako mi živimo u svijetu, za koji možemo misliti, da postoji potpuno neodvisno od nas, no koji u istinu nije ništa drugo, nego samo n a š svijet.

MISTERIJ ĆUTILNOG ZAMJEĆIVANJA.

Ono, što nazivamo ćutilnim zamjećivanjem, bilo je oduvijek misterij.

Možemo o tom predmetu čitati kolikogod knjiga želimo, pa ipak ne ćemo nikada naći zadovoljujuće razjašnjenje o načinu, kako mi zamjećujemo stvari.

U tim knjigama čitamo, da ono, što nazivamo vidom, nastaje tako, da izvjesne vibracije etera prošavši kroz leću našega oka djeluju na mrežnicu, koja se nalazi na pozadini oka i na taj način uzrokuju kemijske promjene u onim malim čvorovima, iz kojih se mrežnica sastoji. Nakon toga možemo slijediti izvjesno gibanje uzduž vidnog nerva do onog mozgovnog centra, koji stoji u vezi sa sposobnošću vida i tamo opet možemo ustanoviti izvjesnu kemijsku promjenu, no to je ujedno i zadnje, što još možemo ustanoviti na materijalnoj strani ovog našeg ćutilnog zamjećivanja. A onda najednom mi, svjesno biće, vidimo zeleno drvo ili modro nebo. Posve je jasno, da između ove zadnje fizičke manifestacije, između ove kemijske promjene, koja se odigrava u našem mozgu i naše svijesti, postoji praznina, postoji jaz, koji se ne da premostiti. Tu ne pomaže ništa, pa niti to, da proces ovog ćutilnog zamjećivanja slijedimo još dalje, na više razine i da opišemo kakve se promjene događaju u našem astralnom i mentalnom tijelu onda, kada v i d i m o , jer konac je uvijek neka izvjesna promjena u materiji ovog ili onog našeg tijela, a onda najednom u našoj svijesti nastaje predodžba zelenog drveta. Na koji način nastaje ta predodžba u našoj svijesti? To

je evo to veliko pitanje, na koje ni filozofija, ni znanost ne mogu dati zadovoljujući odgovor.

Znanost doduše uviđa, da smo si mi svjesni samo onoga, što kao slika postoji u našoj svijesti;... ona šta više priznaje, da mi i uopće ne poznajemo pravu bit onih predmeta izvan nas, od kojih dolaze vibracije u naše oko, nego da sami u našoj svijesti umećemo sliku tih misterioznih i nepoznatih predmeta, od kojih dolaze vibracije i držimo, da su te slike sami ti nepoznati predmeti. No što nam nitko ne može da protumači je to, kako se te vibracione promjene, koje se odigravaju u našem tijelu, pretvaraju u sliku, koja nastaje u našoj svijesti. Ovu tajnu Znanost ne će moći tako dugo da protumači, dok god ne bude uvidjela, da je do sada uvijek rješenje tog problema tražila u krivom smjeru i na pogrješan način.

U KOLIKO JE TEORIJA O ĆUTILNOM ZAMJEĆIVANJU POGRJEŠNA.

Znanost pomalo dolazi do ispravnog shvaćanja, da je svijet oko nas, koji mi zamjećujemo svojim ćutilima, za nas nešto nepoznatog. Ona pače ide još i korak dalje i veli, da sve, što mi o tom svijetu znamo, jest samo to, da neke izvjesne vibracije iz njega dopiru do naših ćutila, koja ih transformiraju i prenašaju dalje do onih centara mozgovne materije, koji odgovaraju pojedinim ćutilima. Došavši jednom tako daleko. Znanost se nalazi u velikoj neprilici, jer nije u stanju da premosti jaz između te zadnje fizičke promjene i slike, koja nastaje u našoj svijesti i silno se čudi, što taj problem ne može da riješi. Bilo bi međutim daleko veće čudo, kad bi ga ona mogla riješiti, jer ona vidi dvojnost ondje, gdje te dvojnosti u opće nema.

NAŠE TIJELO I NAŠA ĆUTILA — TAKOĐER SAMO SLIKA.

Tvrdnja, da je svijet, koji nas okružuje, za nas nešto nepoznatog, jest posve ispravna, no zar smijemo iz tog nepoznatog svijeta izlučiti bilo šta i reći, da je to nama potpuno poznato? Zar smijemo reći, da ne poznajemo predmete, koje zamjećujemo našim ćutilima, no da znademo, da do nas dopiru vibracije, koje naša ćutila prenose do izvjesnih mozgovnih centara? Ta zar nisu ove vibracije, koje dolaze od vanjskih predmeta i djeluju na naša ćutila, pa i sama naša ćutila, naš mozak kao i čitavo naše tijelo, za nas isto tako nepoznate stvari, kao i svi ostali predmeti u vanjskom svijetu, koje zamjećujemo spomoću tih ćutila? Pa ako je tako, zar onda imamo pravo, da iz ovog mnoštva nepoznatih stvari izlučimo nekoje i — tvrdeći, da su nam ove poznate, — da s pomoću njih ispitujemo druge? Jer od kuda mi znamo, da imamo mozak, od kuda znamo, da imamo ćutila i kako ona izgledaju, od kuda znamo, da postoje vibracije i da se događaju izvjesne kemijske promjene? Ta samo odatle, jer sve to vidimo i zamjećujemo spomoću naših ćutila, kao i spomoću za to udešenih instrumenata; a to znači, da mi te vibracije, kao i naše tijelo, naš mozak i naša ćutila smatramo realnim samo zato, jer ih zamjećujemo spomoću tih vibracija, spomoću naših ćutila i našeg

mozga ili, da se još jasnije izrazimo:... mi realnost ovih izlučenih predmeta ispitujemo i provjeravamo spomoću tih predmeta samih!

Ako ali želimo, da budemo znanstveno egzaktni i filozofski korektni, onda moramo sa svim predmetima, za koje držimo, da egzistiraju u vanjskom svijetu, postupati na posve jednaki način, bez obzira da li se radi u nebu, o drveću ili o našim vlastitim ćutilima ili pak o vibracijama, za koje mislimo, da dolaze od vanjskih predmeta do naših ćulila.

Ako tako postupamo, onda ćemo se uvjeriti, da sve ono, što je bilo rečeno za drvo ili za nebo ili za bilo koju drugu stvar, vrijedi beziznimno za sve ostale predmete vanjskog svijeta, naime:... da je svaka stvar za nas nešto nepoznatog, a sve, što nam je o njoj poznato, jest samo ona slika, koju ta stvar proizvodi u svijetu naše svijesti.

NE »PERCEPCIJA«, NEGO »PROJEKCIJA«.

Sve dakle, što možemo reći o svijetu, koji vidimo ili tačnije, koji mislimo da vidimo oko sebe, je ovo:

— Postoji jedan realni Svijet, a to je onaj Svijet, koji se nalazi u Božanskom Umu,... Svijet, koji je Bog zamislio. To je jedini realni Svijet i osim njega nema drugoga. Svaka stvar, koja je ikada postojala, koja postoji ili koja će ikada postojati, postoji samo u tom jedinom realnom Svijetu. U tom realnom Svijetu postojimo i mi, naime naše pravo biće; u tom Svijetu postoji i soba, u kojoj se nalazimo i papir, koji držimo u ruci, i oko, s kojim taj papir »vidimo« itd. Sve, što mi zamjećujemo u našem svijetu, postoji u pravom, realnom Svijetu, ali ne prostorno rastavljeno, nego ujedinjeno u jedinstvu Božjega Uma, djelujući jedno na drugo. Kad na jednu takvu realnost u Božjem Svijetu, koju ja smatram samim sobom, djeluju druge realnosti, — a to se događa neprestano, — onda u sferi moje svijesti nastaju izvjesne slike, koje odgovaraju onim realnostima u Božjem Umu i odigravaju se izvjesni događaji, koji odgovaraju djelovanjima u realnom Svijetu. Na taj način u svijetu moje svijesti nastaje vjerna projekcija onih stvari, koje djeluju u realnom Svijetu, a slika u mojoj svijesti jest moj vlastiti proizvod, jest sjena, koju realnosti vanjskoga Svijeta bacaju na pozadinu moje svijesti. Prama tomu slike u mojoj svijesti, koje ja nazivam »svijet« nisu faktično ništa drugo, nego projekcija ili eksternalizacija pravog, realnog Svijeta.

OSNOVNA ZABLUDA.

Sve to je prilično jednostavno i ne čini nikakve posebne teškoće. Teškoća nastaje tek onda, kad kušamo, da onu sliku, koja je nastala u našoj svijesti, odijelimo i razlučimo od same svijesti,... kad tu sliku, koja je zapravo naš vlastiti proizvod, smatramo nečim, što postoji bez nas i neodvisno od nas i kada se stanemo čuditi, kako smo si zapravo svjesni te slike i kako zamjećujemo taj izvanjski svijet. Posve je naravno, da na to pitanje ne ćemo nikada naći odgovora i to zato, jer je to pitanje posve krivo stavljeno. Razlog zašto mi ne možemo premostiti jaz između posljednje kemijske promjene u našem mozgu i slike zelenog drveta, koji nastaje u našoj svijesti, leži u tom, što takav jaz u opće

ne postoji. Moramo naime uvidjeti, da bi bilo pogrješno, kad bismo mislili, da postoji neki od nas posve odijeljeni i neodvisni materijalni svijet i da taj proizvodi u našoj svijesti slike, koje nazivamo »svijetom«. Ono, što od vanjskih objekata dopire do nas, a što nazivamo vibracijama,... one promjene, kemijske ili motorne, koje se događaju u našem organizmu, nisu ništa drugo, nego slike, projicirane u našu svijest, uslijed djelovanja realnih stvari u pravom, realnom S v i j e t u .

Te slike su relativno također realne i to zato, jer faktično postoji neki odnos između fenomena, koji nastaju u svijetu naše svijesti i one realnosti, koja djeluje na našu svijest i u njoj proizvodi slike. Zato možemo mirne duše prihvatiti zaključke, zakone i nauku fizikalne znanosti, kao i naša svakidašnja vlastita iskustva u onomu, što obično nazivamo našim fizičkim svijetom, ali pri tom ne smijemo nikada zaboraviti, da je sve to samo relativno realno, to jest samo u toliko, u koliko se nalazi u našoj svijesti i u koliko je to zamjećivanje djelovanje realnih predmeta na našu svijest u pravom, realnom S v i j e t u .

PLATONOVA POREDBA SA SPILJOM.

Plato u svojem djelu »Republika« poređuje ljude sa zarobljenicima, koji su prikovani na stijenu niske spilje i to tako, da su licem okrenuti prama stražnjoj stijeni spilje, uslijed čega ne mogu vidjeti otvor, koji se nalazi iza njih i koji iz spilje vodi u vanjski svijet. Izvan spilje teče običan, svakodnevni život; ljudi i životinje idu amo i tamo. no sve to zarobljenici u spilji ne vide. Jedino, što oni vide, jesu sjene, koje ljudi, životinje i predmeti, prolazeći mimo otvora, bacaju na stražnju stijenu spilje, Gledajući te sjene, oni ih smatraju realnostima i nazivaju ih »svijetom«; i to zato, jer oni za onaj drugi, vanjski, realni svijet u opće ne znaju, baš tako, kao što ni mi ne znamo, da osim ovog »svijeta«, koji postoji u našoj svijesti, ima još i drugi, pravi, realni S v i j e t .

Po ovim sjenama na stijeni spilje, po njihovom pravilnom pojavljivanju i iščezavanju i po izvjesnim događajima, koji se pri tom odigravaju, oni stvaraju izvjesne zaključke, oni o tim sjenama, koje su za njih jedini realni svijet, izgrađuju neku vrst znanosti.

Možemo lako zamisliti, da će ti zarobljenici tokom vremena doći do razmjerno ispravnog znanja o nekim realnostima, koje se nalaze i događaju izvan spilje; da će oni otkriti neke zakone, koji vladaju vanjskim odnosima,... pa ipak, usprkos svega toga, ne možemo njihov »svijet« smatrati realnim svijetom, dok naprotiv ovi zarobljenici smatraju to nepobitnom realnošću i ne bi nam vjerovali, kad bismo im rekli, da je njihov »svijet« samo igra sjena.

Od vremena do vremena pojedinom od tih zarobljenika uspije, da se oslobodi svojih okova i da otkrije otvor, koji iz spilje vodi u vanjski svijet. U početku on je sasvim zbunjen i zaslijepljen sunčanim svjetlom, koje do tada još nikada nije vidio i nije u stanju, da raspoznaje ono, što pred sobom vidi, nego si je svjestan samo svoje slobode i blještećeg svjetla. Pomalo međutim počima on raspoznavati pojedine predmete u tom vanjskom svijetu i sav ushićen svojim otkrićem tog realnog svijeta i ispunjen spoznajom, da je ono, što je prije smatrao realnošću,

bila samo iluzija, on se vraća u spilju k ostalim zarobljenicima i saopćuje im. da je otkrio pravi, realni svijet, da je ono, što su oni do sada pred sobom gledali, bio samo svijet sjena i da se oni trebaju samo da oslobode svojih okova i da okrenu lice na drugu stranu, pa da će i oni ugledati svijet, prama kojemu je onaj svijet na stijeni spilje kao tama prama svjetlu ili smrt prama životu. Ali nitko ne će da mu vjeruje, svatko samo sliježe ramenima i žali tog čovjeka, držeći, da je šenuo pameću. Ta oni dobro znaju, da je njihov svijet realan, jer oni taj svijet vide pred sobom i poznaju zakone, koji u njemu vladaju, pa kako može taj nepoznati čovjek tvrditi, da je taj svijet nerealan? I tako oni i dalje ostaju u svojem svijetu sjena i smatraju realnim ono, što je nerealno.

MI SMO ZAROBLJENICI.

U jednakom položaju kao ovi zarobljenici nalazimo se i mi. Mi smo zarobljenici, prikovani u spilji naše svijesti gledajući na njezinu stijenu, na koju su projicirane slike predmeta, koji se nalaze u vanjskom realnom S v i j e t u. I mi, kao i oni zarobljenici, u opće ne znamo, da se iza nas nalazi izlaz iz spilje, kroz koji se može ući u pravi realni S v i j e t. Ako kome od naše braće uspije, da se oslobodi iz te spilje i da nađe izlaz u vanjski, realni Svijet i ako se on onda vrati k nama, da nam pun oduševljenja pripovijeda o veličanstvenosti toga realnoga S v i j e t a i o ispraznosti one igre sjena na stijeni; mi mu ne vjerujemo, nego ga smatramo luđakom i sažaljujemo ga, što mu se poremetila pamet. Pri tomu ovako umujemo: — »Ja dobro znam, da je ovaj svijet realan, jer evo, zar ne mogu baciti knjigu na pod ili zabiti čavao u stijenu, pa ne će li me zaboljeti, ako mjesto po čavlu, udarim po svojem prstu? Zar to sve nije i te kako realno i tko je onaj, koji me želi uvjeriti, da je to nerealno?!«

Istina, nemoguće je pojam svjetla rastumačiti sljepcu ili realni S v i j e t onomu, koji se ustručava, da svrne pogled na drugu stranu i da ga pogleda vlastitim očima; no možda ipak ne će biti beskorisno, ako pokušamo razjasniti u čemu leži ta iluzija, ta »maja«, zbog koje mi tako teško ostavljamo naš mali svijet sjena i odlučujemo se za neizmjerno veći pravi S v i j e t R e a l n o s t i. Nikomu ni na čas ne pada na pamet, da tvrdi, da, kad mjesto po čavlu, udarim po svojem prstu, da je to nešto nerealnog i da ona bol, koju pri tom osjećam, nije realna, ali realnost tog događaja, realnost moje boli, realnost mojeg prsta i čekića, kao i realnost cijelog mojeg sićušnog »svijeta« nalazi se u pravom S v i j e t u R e a l n o s t i, a ja od svega toga zamjećujem slike, koje nastaju u mojoj svijesti. Kad se ja udarim, po prstu, onda se u S v i j e t u R e a l n o s t i u istinu nešto dogodilo i razne realnosti djelujući jedna na drugu, proizvele su neki izvjesni rezultat, čiju sliku, koja nastaje u mojoj svijesti, nazivam »zabijanje čavla u stijenu i nesmotren udarac po prstu.« Nerealnost pri tome ne leži u samim predmetima ili u događaju, nego u tome, kako ja sve to vidim u svojoj svijesti i kakovu realnost i važnost svemu tomu pripisujem.

ZNAČENJE »MAJE«.

Velika »Maja« ne znači, da svijet ne postoji, — takva tvrdnja bila bi najveći besmisao, — nego znači, da je ono. što ja nazivam svijetom, samo slika, koja nastaje u mojoj svijesti, uslijed međusobnog djelovanja izvjesnih realnosti u pravom, realnom Svijetu. Ovu sliku ja onda odijeljujem od svoje svijesti i postavljam oko sebe, nazivajući ju svijetom, jedinim, realnim svijetom. A to je zapravo ta velika iluzija, jer u istinu to je jedini svijet, koji n i j e realan. Postoji naime samo jedan pravi, realni S v i j e t, a to je onaj, koji se nalazi u Božjoj Misli. U tom pra vom S v i j e t u nema ni prostora, ni vremena, kao u našem; u njemu nema ni modrog neba, ni zelenog drveća, ni bilo koje druge osobine, koje postoje u našem »svijetu« slika, naprotiv u tom se S v i j e t u nalaze realnosti, koje mi u našem »svijetu« zamjećujemo kao u prostoru i vremenu. Tako dugo, dok ne zaboravljamo, da se taj prostor, to vrijeme, kao i cijeli taj naš »svijet« nalazi samo u našoj svijesti, tako dugo nema pogibelji, da ćemo zapasti u veliku Iluziju; no čim mi to stanemo zaboravljati, čim mi stanemo tvrditi, da ne postoji odvisnost ovog našeg »svijeta« o našoj svijesti i misliti, da su te slike, koje nastaju u našoj svijesti, pravi, realni Svijet, koji postoji sam za se, te čim stanemo o tim slikama, koje smo tako lukavo odijelili od naše svijesti, stavljati svakovrsna pitanja, onda smo zapali u panđe »maje« i onda tek počimaju naše teškoće.

Ono, što se događa u našoj svijesti, ne nastaje uslijed toga, jer u nju ulaze neke slike, koje na neki misteriozni način sadrže u sebi kvalitete raznih boja ili raznih stepena tvrdoće itd., nego uslijed toga, jer se u njoj projiciraju ili eksternaliziraju stvari, koje se ne nalaze izvana, nego unutra. Prama tomu ono, što se događa, nije percepcija spomoću ćutila. nego projekcija spomoću svijesti.

Samo onda, ako smo si potpuno svjesni toga, samo onda postoji mogućnost, da svladamo ovu veliku Iluziju i da uđemo u pravi, realni S v i j e t .

Potrebno je, da potpuno vladamo ovom osebujnošću zamjećivanja, koja čini, da u naš »svijet« projiciramo ono, što se nalazi u našoj svijesti; potrebno je, da našu pažnju obratimo prama nutra i da ne gledamo zadivljeno sliku »svijeta«, koju smo sami sebi stvorili, kao što zarobljenici u Platonovoj spilji gledaju one sjene na stijeni.

KAKO DA UĐEMO U REALNI SVIJET?

Spomoću izvjesnoga procesa meditacije možemo odvratiti svoju pažnju od ove slike »svijeta«, u koju smo se tako zapleli i za kratki časak zaustaviti ovo stvaranje slika u našoj svijesti. Možemo nadalje spri ječiti, da ono, što u pravom, realnom Svijetu dolazi u dodir s našom svijesti i djeluje na nju, bude projicirano prama vani, a onda možemo, da u jednu jedinu tačku saberemo svoju svijest i da kroz taj fokus svijesti uđemo u veliki S v i j e t R e a l n o s t i, u kojem se i naša svijest nalazi.

Za vrijeme ovog procesa nastupa čas, kad za nas ne postoji ništa. Mi smo naime svoju pažnju odvratili od svoje slike »svijeta«, no još

nismo ušli u S v i j e t R e a l n o s t i. Međutim ne smijemo se zaustaviti na toj tačci, gdje zapravo počima »Maja«, nego se moramo provući kroz nju, pa ćemo, nakon što smo pažnju odvratili od slike »svijeta« i zaustavili ovo stvaranje slika, najednom se naći s one strane svijesti, u velikom S v i j e t u R e a l n o s t i.

NEOPISIVO ISKUSTVO.

Naš prvi utisak u tom momentu sličan je utisku, kojega doživljuje onaj zarobljenik u Platonovoj spilji, kojemu je uspjelo, da se oslobodi svojih okova i da nađe izlaz iz spilje. U tom smo času posve zaslijepljeni svjetlom tog realnog S v i j e t a, premda to nije svjetlo, koje zamjećujemo svojim očima, nego neka vrst nutarnjeg prosvjećenja. Svjesni smo si, da doživljujemo iskustvo, po kojem kao da shvaćamo čitavi svijet; osjećamo neko neopisivo blaženstvo i potpuno smo prožeti osjećajem savršene realnosti, o kojoj prije nismo ni slutili, ni sanjali.

Djelovanje tog iskustva je u početku tako silno, da u opće nismo u stanju, da bilo šta razlikujemo od tog realnog S v i j e t a, nego samo žudimo, da ga se što više i što bolje nagledamo, baš kao i čovjek, koji je kroz mnoge i mnoge godine čamio u kakvoj podzemnoj tamnici, kad bude pušten na slobodu i opet se vrati u vanjski svijet, u prvi se čas ne može nagledati sunčanog svjetla i nadisati svježeg uzduha. Pomalo međutim snalazimo se u tom oceanu svjetla i blaženstva i počimamo zamjećivati i razlikovati pojedinosti, premda se to zamjećivanje ne događa niti spomoću naših fizičkih ćutila, niti spomoću ćutila vidivosti, a niti spomoću bilo kojih drugih ćutila. Utom naime realnom S v i j e t u nema predmeta s određenim oblicima i bojama, kao što nema ni prostora, ni vremena u onom smislu, kao što ih mi ovdje poznajemo, naprotiv iskustvo u tom realnom S v i j e t u pokazuje nam sve stvari, kao dijelove nas samih i mi sebe spoznajemo u svemu onomu, što se nalazi u sferi našega znanja.

Nemoguće je našim jezikom, koji je produkt ovog našeg »svijeta« iluzije sa svim njegovim iluzornim ljepotama, dati bar približni prikaz onih nadćutilnih ljepota, koje iskušujemo u S v i j e t u R e a l n o s t i. Nemoguće je opisati Ljepotu, u kojoj nema ni oblika, ni boje, ni bilo koje druge stvari, koja bi bila slična onim slikama, koje sebi stvaramo u svojoj svijesti, no u kojoj se naprotiv u svoj svojoj punoći nalazi sve ono, što proizvodi te naše slike. Tko to hoće znati, taj to mora iskusiti, jer isto tako, kao što je nemoguće slijepcu rastumačiti što je svjetlo, isto tako je nemoguće veličanstvenost S v i j e t a R e a l n o s t i opisati onomu, koji to nije sam iskusio. Nijedan čovjek ne može riječima predočiti ovaj S v i j e t, koji je svijet žive Istine. Ni u jednoj knjizi, ni u jednoj teoriji, ni u jednom Svetom Pismu, pa ni u jednom Božanskom Objavljenju ne možemo naći potpunu istinu o tom S v i j e t u R e a l n o s t i. T a j S v i j e t je ezoteričan, jer nema riječi, kojima bismo ga mogli rastumačiti; on je skriven ili okultan, jer ne može biti dokučen u ovom našem »svijetu« iluzija. Svaki pokušaj da razjasnimo taj S v i j e t našim ljudskim jezikom je netačan i može nam dati samo iskrivljenu predočbu onoga, što on u istinu jest. Jedino, što možemo učiniti jest, do pokažemo

put u taj Svijet Realnosti i da kažemo, da se njime može ući u ovu pravu i realnu svijest, ali da taj eksperimenat mora učiniti svaki čovjek sam za sebe.

U potpunoj osamljenosti mora duh da prevali ovaj teški put od sebe do Svega. Nitko ga ne može pratiti na tom putu u novi, nepoznati Svijet; sam duh mora da se kroz fokus svoje svijesti provuče iz svijeta iluzija u Svijet Realnosti. Nitko nam pri tom ne može pomoći, niti nam u opće može tačno reći, kako moramo postupati. Sve, što možemo reći jest, da je to put, kojim su nekoji od nas išli,.... da su to stvari, koje su na putu doživjeli i da su to riječi, kojima bi se tek približno mogla opisati veličajnost Svijeta, koji su na koncu tog puta otkrili. Ali potrebno je, da svaki od nas sam za sebe pro đe kroz ovu groznu prazninu fokusa svijesti, kroz koju jedino možemo ući u pravi realni Svijet, koji nam poslije toga nitko više ne može ugrabiti.

Velika je i divna stvar, kad je čovjek daleko napredovao u onom, što se zove Znanost, kad posjeduje veliko znanje o ovom »svijetu« iluzija; još je veća i divnija stvar, kad čovjek zna mnogo i o onom, što se zove astralni i niži mentalni svijet, no sve su to ipak tek slike, koje stvaramo u svojoj svijesti, a tek onda, kad pro đemo kroz svoju svijest i uđemo u Svijet Realnosti, tek onda dolazimo u posjed pravog znanja o istini i realnosti, u kojoj nema ni trunka iluzije, tek onda ulazimo u svijet Božjega Uma. Naš viši um je tek mali dio ovog Božjeg Uma; mi, naime naše pravo biće, nismo nego jedna misao tog Uma, no ipak, na jedan čudesan način, mi smo dio tog Uma, mi smo jedno s tim Umom. Izvan toga Uma nema ni znanja, ni istine. Sve, što nam se koji put čini, kao naše vlastito otkriće, sve naše znanje i naše intelektualne tekovine nisu nego manifestacija ovog vječnog Božjeg Uma u nama.

(Kao nastavak ovog članka donijet ćemo u slijedećem broju članak »Svijet Božjeg Uma«)

J. T. D. održat će dne 30. septembra, 1., 2. i 3. oktobra o. g. svoju redovnu glavnu skupštinu zajedno sa proslavom 80-tog rođendana predsjednika Teozofskog Društva Dr. Annie Besant.

Pozivaju se svi Krugovi i Središta, da izašalju svoje delegate.

Novci za pretplatu šalju se blagajniku društva: g. Ivan Butković Zagreb, Markova ul. 3, prizemno.

Članovi šalju čekom, kojega neka zatraže od blagajnika.

Pojedini brojevi dobiju se u knjižarama i kod tajnika društva, Za greb, Gundulićeva ul. 45 a/I. lijevo, od 16 – 17 sati.